

Domarkompodium
Lapsk vallhund
Upprättad 2022

DOMARKOMPIDIUM LAPSK VALLHUND

– EN POLAR VALLHUNDSSPETS

Grupp 5

FCI-nummer 284

FCI-standard på engelska publicerad 1999-03-12

FCI-standard fastställd av FCI General Committee 1999-03-12

Översättning fastställd av SKKs arbetsgrupp för standardfrågor 2021-11-16

STANDARD FÖR LAPSK VALLHUND

(Rasnamn i hemlandet: Lapinporokoira)

Ursprungsland/hemland: Finland

Användningsområde: Renvallare

Kommentar:

Lapsk vallhund är i första hand en brukshund, där rasspecifika detaljer aldrig får väga tyngre än en funktionell exteriör och mentalitet lämpad för arbetet som renvallare.

Renvallningen, som är ett av världens hårdaste hundyrken, ställer stora krav på bruksegenskaperna. För att klara sitt ursprungliga yrke måste hundarna ha vallhundens temperament och vara av rätt typ d v s rektangulärt byggda hundar med uthålliga rörelser, starka tassar och med stritt, tät och vattenavstötande päls. Än idag används många lapska vallhundar inom renskötseln så det är inte endast ett historiskt användningsområde vi har att förhålla oss till, utan ett högst aktuellt sådant.

Ovan exempel på hur arbetet som renvallare går till idag

De ursprungliga egenskaperna är grund för att rasen är en bra familjehund samt att den är användbar till hundsportens olika bruksgrenar. Rasen är representerad på såväl tävling inom bruksets sök, spår och patrullgrenar, en duktig viltspår/eftersökshund samt som tjänstehund inom patrull och räddning.

Hund under patrullering

Hund i sökarbete

Bruksspårande hund

Hund i eftersök efter vilt

FCI-klassifikation: Grupp 5, sektion 3

Bakgrund/ändamål: Samerna har under flera århundraden använt hundar liknande lapsk vallhund som renvallare. Redan på 1950-talet började renvallande hundar registreras men inte som självständig ras emedan finsk lapphund och lapsk vallhund då ansågs vara samma ras. Lapsk vallhund blev en egen ras 10/12 1966 eftersom man hade konstaterat att det existerade två olika typer av renvallande hundar.

Kommentar:

Den lapska vallhundens historiska ursprung är troligen samma som hos de andra nordiska spetsarna. Denna typ av hund har alltid funnits i norra Skandinavien och Kola-halvöns renskötselområden. Det är mycket möjligt att det är just denna ras som ligger närmast det som har kallats för den nordiska urhunden.

Redan på 1890-talet fanns det "lappländska vallhundar" omnämnda inom finsk hundsport. Ett mer påtagligt intresse för den ursprungliga renvallaren vaknade ändå inte förrän först på 1930-talet, men tyvärr satte 2:a världskriget ett tillfälligt stopp i utvecklingen.

Under 50- och 60-talen anordnade man tillsammans med Paliskuntain yhdistys (renskötarnas förbund), mönstringar, utställningar, informationstillfällen mm för att få en kynologiskt bevarad och standardiserad ursprunglig hundras i vilken man kunde vänta sig bra renvallare. Cirka 80 % av renhundarna i finska Lappland undersöktes, intresset kom helt naturligt att riktas på de mer korthåriga hundarna eftersom de var de mest allmänt förekommande och använda av renskötarna.

Efter 15 års arbete bestämde man slutligen rasstandarderna på lantbruksutställningen i Ivalo 1966. FCI godkände rasen 1967. Rasen blev då räddad åt eftervärlden under namnet lapinporokoira/lapsk vallhund.

Ännu idag mönstras det in förmodat ursprungliga hundar från renskötelsen till lapska vallhundar, vilket bidrar till variationen i typ och utseende som finns inom rasen. En viss variation inom rasen bör accepteras då den visar på rasens mångfald.

Ovan exempel på två hundar från den oregistrerade populationen som mönstrats in till rasen, de tilldelades kvalitetspris very good (t v) respektive good (t h).

Foton från Jamtli museums bildarkiv:

Historiska foton som visar renvallande hundar i arbete – bilderna får tala för sig själv.

Foto: Nils Thomasson (1880-1975)

“Renar som föras till Norge” Foto: Nils Thomasson (1880-1975)

Anders Danielsson från Glen, foto: Nils Thomasson (1880-1975)

Foto: Nils Thomasson (1880-1975)

Foto: Olle Andersson, Östersund 1980

Helhetsintryck: Den lapska vallhunden skall vara medelstor och tydligt längre än hög. Benstommen och muskulaturen skall vara kraftig. Rasen skall vara spänstig och får inte verka tung. Könsprägeln skall vara tydlig. Pälsen skall vara lämplig för ett arktiskt klimat.

Kommentar:

Lapsk vallhund är en vallhundspets med tjock päls och av rektangulär typ. Hunden ska vara funktionellt byggd för ett maximalt uppfyllande av sitt syfte som renvallare.

Den ska ge ett exteriört intryck av outtröttlighet kombinerat med den hårt arbetande hundens lugn och oansenlighet. Den lapska vallhunden är en utpräglad arbetande ras med ett av världens hårdaste användningsområden, därför är det av mycket stor vikt att även deras mentala egenskaper uppmärksammas vid bedömning. Karaktäristiskt för en lapsk vallhund (förutom unghundar) som inte är i arbete är att den till sin läggning är lugn och självsäker.

En för tung eller lätt och omusklad hund kommer inte att uppfylla kraven på tillräcklig fysisk uthållighet. Väl tillbakalagda skulderblad och ett relativt långt och något sluttande kors i kombination med välvinklat fram- och bakställ är av betydelse för steglängden. Detta är förutsättningen för de fria flytande rörelser som gör att hunden kan förflytta sig snabbt och för att den orkar röra sig långa sträckor utan onödiga förslitningar i leder, ben och muskler.

God resning och lagom lång hals är också av betydelse för hundens arbetsförmåga. Detta tillsammans med ett något sluttande kors och en rak svans som balansorgan är förutsättningen för de snabba vändningar i full fart som krävs av en god renvallare.

Vid utvärdering av helheten hos en lapsk vallhund är det viktigaste att se till proportioner och balans i såväl struktur som rörelser utifrån hållbarhet. Hunden måste ha en fysik som tillåter hårt arbete under lång tid och i svåra förhållanden.

Viktiga måttförhållanden: Kroppslängden skall vara ca 10 % större än mankhöjden. Bröstkorgens djup skall vara ungefär hälften av mankhöjden.

Kommentar:

Det ska uppmärksammas att typen ska vara tydligt rektangulär, då detta har betydelse för att möjliggöra korrekta rörelser. Dock är inte överdriven längd att eftertrakta då det medför en större belastning på ryggen. Att beakta är också att rasen inte blir alltför lågställd utan håller proportionerna gällande bröstdjup som anges i standarden, för att vara terränggående och funktionella i arbete.

Kvadratiska hundar är otypiska.

Äldre hane av något lättare modell

Äldre tik som inte bör vara lägre på benen

Hane av grövre modell som inte bör bli längre

Tik med korrekta proportioner

Ung hane med korrekta proportioner

Ung tik med korrekta proportioner

Samtliga hundar ovan är av excellent typ, trots att de visar på en viss variation.

Uppförande/karaktär: Lapsk vallhund skall vara lugn, vänlig, energisk och arbetsvillig. Den skall ha stor fallenhet för att valla med skall.

Kommentar:

Lapsk vallhund är lättlärd, lugn, vänlig, energisk och arbetsvillig med stor mental uthållighet. Den är lugn på så sätt att den har lätt för att koppla av, energisk på så sätt att den även har lätt för att aktiveras.

Denna egenskap är en förutsättning för renskötseln där en rensamling/drivning kan pågå flera dagar i sträck med endast mindre pauser. Om hunden inte har ovan angivna egenskaper kommer den inte att orka utföra sitt arbete. Hundarna vallar med skallgivning men måste även kunna vara absolut tysta när så krävs; ex kan flera dagars reninsamling spolieras om det skälls vid fel tidpunkt och plats. Därför får hundarna absolut inte vara allmänt skälliga. En lapsk vallhund arbetar förhållandevis självständigt och är förutseende i sitt arbete med att läsa renhjorden. Arbetet är ofta på stort avstånd från föraren men de är trots detta lyhörda för förarens direktiv.

Många är mycket aktiva som unghundar, men blir lugnare med ökad ålder. Allmänt sett är hundarna öppna och tillgängliga, en del kan vara ointresserade eller till och med blyga mot främmande människor men det ses inte som ett fel. Tikarna har oftast ett mildare temperament än hanhundarna.

I utställningsringen måste hundarna, i sin ägares sällskap, vara tillgängliga för domaren. Som domare ska man ge akt på att inte förväxla en hund som visar ovilja eller som är obekvämt i situationen med nervositet. Detta betyder att de under examinationen då domaren hanterar hunden får visa ovilja eller sjunka aningen mot marken, oftast med bakdragna öron och svansen sänkt, över att någon främmande ska ta i dem. Detta är helt acceptabla reaktioner hos en lapsk vallhund, och anses av många som rastypiskt.

Nervösa, aggressiva eller skälliga hundar är otypiska.

Hane och tik som visar god könsprägel, lugna och alerta i en vardagssituation

Huvud: Huvudet skall vara långsträckt. Nospartiet skall vara något kortare än skallen.

Skallparti

Skalle: Hjässan skall vara endast något välvd. Pannfåran skall vara synlig och ögonbrynsbågarna markerade.

Stop: Stopet skall vara mjukt sluttande.

Ansikte

Nostryffel: Nostryffeln skall helst vara svart, dock i harmoni med pälsfärgen.

Nosparti: Nosryggen skall vara rak. Nospartiet skall såväl uppifrån som från sidan sett avsmalna jämnt mot nosspetsen.

Läppar: Läpparna skall vara strama.

Käkar/tänder: Käkar och tänder skall vara kraftiga. Saxbett med normal tandstatus.

Kinder: Okbågarna skall vara tydligt markerade.

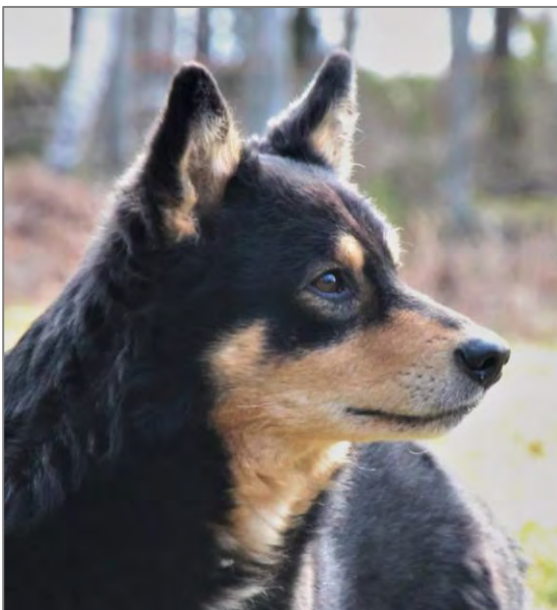
Ögon: Ögonen skall helst vara mörka, dock i harmoni med pälsfärgen. De skall sitta relativt långt ifrån varandra och vara ovala till formen. Uttrycket skall vara livligt och intelligent, hos tikarna även ödmjukt.

Öron: Öronen skall vara upprättstående, medellånga, ansatta relativt långt ifrån varandra och vara tämligen breda vid ansättningen. Öronens insidor skall, speciellt vid basen, vara täckta av mycket hår.

Kommentar:

Huvudet ska ha en klar könsprägel, uttrycket ska vara intelligent och lugnt. Stopet ska vara måttligt markerat, och även om nospartiet bör vara avsmalnande ska huvudet aldrig ge ett snipigt intryck. De markerade okbågarna och en välutvecklad underkäke ska tvärtom ge ett kraftfullt intryck. Konkav eller konvex nosrygg är inte önskvärt. Ögonen ska vara mörka, hos bruna hundar får de vara ljusare. Att öronen är väl behårade är viktigt för att minska risken för förfrysning samt skydda mot insekter.

Uppmärksamma särskilt stop, okbågar, käkar och behåring i öron.

En hane respektive tik som visar en vacker huvudprofil, god öronbehåring och en god underkäke.

En hane respektive tik med fina rastypiska huvuden. På hanen syns även pannfåran väl.

Hals: Halsen skall vara kraftig, medellång och smidigt ansatt i skulderpartiet, utan löst halsskinn.

Kropp:

Manke: Manken skall vara markerad.

Rygg: Ryggen skall vara stark och muskulös.

Ländparti: Ländpartiet skall vara kort och muskulöst.

Kors: Korset skall vara tämligen långt och något sluttande.

Bröstkorg: Bröstkorgen skall vara djup och rymlig. Den skall vara lång men inte särskilt bred.

Revbenen skall vara tydligt välvda.

Underlinje och buk: Buklinjen skall vara mjukt uppdragen.

Kommentar:

Rygglinjen ska vara rak, inte sluttande. En delvis urfälld hund eller en hund med ojämn päls på ryggen, kan se ut att ha svankrygg. Vid bedömning av rygglinje känner man om en till synes svag eller svankig rygg beror på päls eller ryggens uppbyggnad. Ryggen ska vara stark, smidig och skulderbladets kanter klart urskiljbara. Stor hänsyn bör tas till korsets vinkel och längd då det påverkar effektiviteten i rörelser. Bröstkorgen ska vara lagom bred. Den ska vara lång med de bakre revbenen väl utvecklade så att lungor och hjärta har gott om utrymme vilket är nödvändigt i dess arbete som renvallare. Bröstdjupet får inte sträcka sig under armbågarna. Låt inte extra vikt/dålig bukmuskulatur lura ögat gällande underlinjen.

Svans: Svansen skall vara medellång, tätt behårad och lågt ansatt. I vila skall svansen hänga, i rörelse bärs den i en lös båge som inte får höjas över ryggen. Svansviftningarna kan även vara roterande.

Kommentar:

Svansen ska vara tätpälsad och jämntjock, som hos andra polarspetsar. I rörelse kan den bäras högt i en båge, den får även bäras över rygglinjen. Särskilt gäller detta när hunden är uppspelt exempelvis i utställningsringen. I viloläge ska svansen hänga löst rakt nedåt. Svansen ska inte vara ringlad, inte heller ligga an mot ryggen eller länden. Ringlade svansar är otypiska. Andra typer av svansar ex

tunna, S-formade eller med en J-formad krok förekommer men så länge hunden är rastypisk bör man inte döma hårt på detaljer kring svansen då ansättningen är det viktigaste. Var noga med att skilja på J-krok eller ringlad svans och svansknick/kroksvans, då det sistnämnda är en missbildning och bör bedömas därefter.

Extremiteter:

Framställ

Helhet: Frambenen skall vara kraftiga och väl anslutna till kroppen med kraftiga muskler som dock tillåter fria rörelser. De skall vara muskulösa, välvinklade och framifrån sett raka och parallella.

Skulderblad: Skulderbladen skall vara snedställda och muskulösa.

Armbåge: Armbågarna skall varken vara in- eller utåtvridna. De skall vara placerade tätt intill bålen och riktade rakt bakåt.

Underarm: Frambenen skall vara raka.

Handlov: Handlovarna skall vara spänstiga och fjädrande.

Mellanhand: Mellanhänderna skall från sidan sett vara något snedställda, vilket möjliggör smidiga rörelser.

Framtassar: Framtassarna skall vara något ovala och täckta med tätt hår runt om och även mellan trampdynorna. Tårna skall vara väl välvda. Trampdynorna skall vara spänstiga och tjocka.

Bakställ

Helhet: Bakbenen skall vara välvinklade och bakifrån sett raka och parallella.

Lår: Låren skall vara relativt långa, breda och muskulösa.

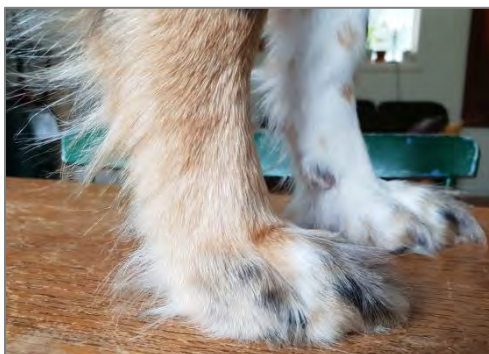
Knäled: Knälederna skall vara framåtriktade och tydligt vinklade.

Has/hasled: Haslederna skall vara tämligen lågt ansatta med tydlig vinkel.

Mellanfot: Mellanfötterna skall vara tämligen korta, raka och parallella.

Baktassar: Baktassarna skall vara något ovala och täckta med tätt hår runt om och även mellan trampdynorna. Tårna skall vara väl välvda. Trampdynorna skall vara spänstiga och tjocka. Sporrar är inte önskvärda.

Borttagning av sporrar utan veterinärmedicinska skäl är enligt lag förbjuden i Sverige.

Väl behårade tassar som inte bör ansas

Kommentar:

Benen får inte vara tunna. Branta skuldror, kort överarm samt dåliga bog- och armbågsvinklar är allvarliga fel som påverkar balans och rörelser vilket är viktigt för ett effektivt rörelsemönster.

Handlovarna ska vara smidiga och flexibla eftersom de tar emot hela rörelsen och då fungerar som stötdämpare. Detta får inte tolkas som att handlovarna skulle vara slappa eller lösa.

Tassarna ska vara kraftiga, har de utbredda tår ska inte detta ses som ett fel. Hos en renvallare har den bredare kontaktytan en självklar fördel i snöförhållanden, detsamma gäller behåringen. Trampdynorna ska vara tjocka, fasta och elastiska för att tåla arbete i all slags terräng och väderlek. Vita klor är acceptabelt.

Välvinklade bakben är fullt tillräckliga, var observant på att inte premiera övervinklade bakben då överdrifter som dessa gör att arbetet i djup och tung snö blir mycket svårt. Långa byxor kan ge ett intryck av otillräcklig vinkel, då är det bra att känna efter om det verkligen är så. Otillräckligt vinklade framställ är ett än större fel eftersom det påverkar rörelserna och vändförmågan negativt. Det ska även vara balans mellan fram- och bakställets vinklar. Varje tendens till hastrånghet och hjulbenthet är fel.

Utmärkt tik av grövre modell med päls i fällning

Rörelser: Rörelserna skall vara fria, fjädrande, outtröttliga och balanserade. Travet skall vara uthålligt. I snabbt trav tenderar tassarna att placeras in under kroppens mittlinje.

Kommentar:

Såväl fram- som bakställ måste vara tillräckligt vinklade och balanserade för effektiva och uthålliga rörelser vilket krävs för det påfrestande arbete som renvallning innebär. När hunden travar går den effektiva rörelsebanan ofta i ett spår och ska inte ses som marktrånghet. Bakifrån ska en rak linje gå från lår till trampdyna. Ge akt på korta, bundna och stylviga rörelser då dessa påverkar hundens arbetsförmåga negativt.

Tik med utmärkta rörelser och korrekt buren svans.

Unghane som uppvisar god spänst.

Typiska bilder på lapska vallhundar, spänstig tik i lek och fria rörelser i terräng.

Hud: Huden skall överallt vara åtliggande och utan rynkor.

Päls:

Pälsstruktur: Täckhåret skall vara medellångt eller långt, rakt, tämligen utstående och grovt. Underullen skall vara fin och tät. Pälsen är ofta ymnigare och längre på halsen, på bröstet och på lårens baksidor.

Färg: Färgen skall vara svart i olika nyanser, även gråaktig eller barkbrun. Färg som är ljusare än grundfärgen, gråaktig eller brunaktig förekommer ofta på huvudet, på kroppens undersida och på benen. Vita tecken på halsen, bröstet och benen är tillåtna. Underullen skall vara svart, grå eller brunaktig.

Kommentar:

Pälsen är hundens skydd mot både väta, kyla och värme. Därför ska den vara både snö- och vattenavstötande samt isolerande. Päslängden varierar från medellång till lång och bör inte vara alltför kort, det ska vara en funktionell polarhundspäls. Täckhåren ska stå utåt och vara så pass hård att snö inte fastnar. Underullen ska vara tät. Vid pälsbyte kan kvalitén vara tillfälligt sämre. Hundarna ska även ha rejäl behåring mellan trampdynorna, i öronen, under buken och på insidan av ben och lår. Om pälsen är för mjuk, för kort eller saknar underull är detta en självklar funktionell brist som

man måste uppmärksamma. Aningen vågig ytterpäls är ett mindre fel, men ofta ett tecken på god kvalitet.

Med anledning av renvallarens arbete och miljö måste stor vikt läggas på korrekt pälskvalitet.

Typisk isolerande vinterpäls som skyddar hunden från väta.

Tik med korrekt behåring på undersidan

Kommentar:

Utöver svart är alla nyanser av brunt samt grå/viltfärg är godkänd. Tan-tecken är allmänt förekommande i de uppräknade färgerna, men det är inte ett måste. Enfärgade hundar är alltså helt godkända. Mask med enbart s.k. glasögon är också förekommande. Det har ingen betydelse om

färgen är blank eller matt. Skulle en hund ha vita tecken på andra ställen än vad som står i rasstandardens bör detta vara prisnedsättande endast om det påverkar helhetsintrycket.

Storlek/vikt:

Mankhöjd: Idealhöjd hos hanhundar: 51 cm
                  Idealhöjd hos tikar: 46 cm
                  Tillåten avvikelse är $\pm$ 3 cm.

Fel: Varje avvikelse från standarden är fel och skall bedömas i förhållande till graden av avvikelse och dess påverkan på hundens hälsa och välbefinnande samt förmåga att utföra sitt traditionella arbete.

- Bristfällig känsprägel.
- Mjuka öronspetsar, (övervikta öronspetsar).
- Mycket ljusa ögon hos svarta hundar.
- Svans som är ringlad eller böjd över ryggen.
- Mjuk, vågig eller åtliggande päls.
- Avsaknad av underull.

Diskvalificerande fel:

- Aggressiv eller extremt skygg.
- Hund som tydligt visar fysiska eller beteendemässiga abnormiteter.
- Över eller underbett.
- Hängöron.

Nota bene: Endast funktionellt och kliniskt friska hundar med rastypisk konstruktion skall användas till avel.

Testiklar: Hos hanhundar måste båda testiklarna vara fullt utvecklade och normalt belägna i pungen.

Den finska specialklubben Lappalaiskoirat ry har en uppdaterad standard 25.11.2012, denna är dock inte godkänd av FCI och därmed har vi inte någon svensk översättning.

Vi har i uppdrag att förhålla oss till FCI-standardens.

De mindre förändringar som nämns i den uppdaterade standarden är bland annat:

- Mjuka öronspetsar anges inte längre som ett fel, utan det står uttryckligen i texten om öron att aningen mjuka öron är acceptabelt.
- Baksporrar omnämns inte alls.
- Bland diskvalificerande fel står färgerna blå, sobel och fawn omnämnda.

Utdrag ur RAS:

Aveln av lapsk vallhund har aldrig varit inriktad på att förändra, utan på att bevara en ursprunglig renvallare.

Lapsk vallhund är direkt sprungen ur samernas lantrasbestånd av renhundar. Denna typ av hund har alltid funnits i Nordens och Kolahalvöns renskötseområden.

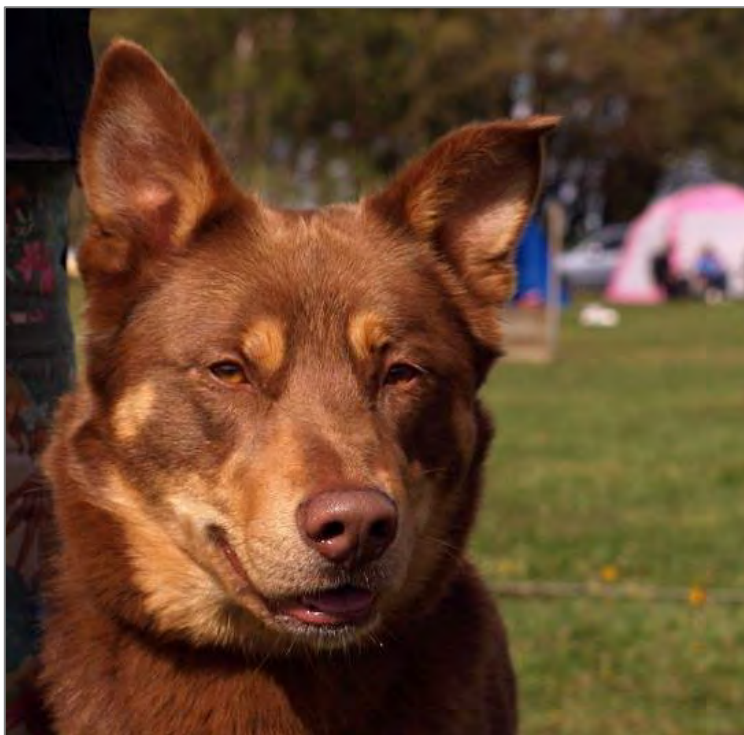
Renskötseln ställer extrema krav, som ingen annan känd ras klarar lika bra som lapsk vallhund.

Lapsk vallhund skall vara en hund som kan arbeta under påfrestande förhållanden. Målet måste vara en funktionell hund, som är uthållig under olika väderförhållanden och underlag. Hunden ska orka utföra långa arbetspass. Det är viktigt att se helheten och inte fastna i detaljer i utseendet. Lapsk vallhund är en lantras och det är att förvänta att det finns en stor variation såväl i typ som i färg, pärlslängd och andra detaljer. En lantras kan definieras som en husdjursras som har funnits så länge i ett område att den i många avseenden har blivit anpassad till den lokala miljön. I miljön ingår klimat, sjukdomar, skötsel samt människans krav på djurets prestationer och utseende.

I aveln ska eftersträvas en funktionell exteriör anpassad till hundens ursprung som vallande spetshund. Särskilt avseende ska fästas vid funktionsbehoven i förhållande till miljö och klimat i norra Europa.

Stort tack för bilder:

Lisa Sunna
Anne Marit Eira
Magne Eggen Haugom
Susanne Ericson
Lennart Andersson
Maria Berdén Evertsson
Liselott Brännström
Jamtli museum
Cecilia Henriksson
Anna Blomgren
Tor-Arne Henriksen
Petri Hallberg
Martina Singer
Helen Lindgren
Sara Inemyr
Beate Johannessen
Pia Zetterström
Irina Jylhä
Hilda Andersson
Nina Hedlund

Medgivande finns om publicering inkl. på SKKs hemsida.